

KONFERENCE SDRUŽENÍ PRO STAVEBNĚHISTORICKÝ PRŮZKUM PODĚBRADY 2005

Pořádání výroční konference je nejvýznamnějším a nejviditelnějším vrcholem odborných aktivit Sdružení, které plní v oborech výzkumu památek nezadatelnou úlohu. Zejména navazuje na odkaz metody stavebněhistorického průzkumu (SHP), kterou v SÚRPMO rozvinul Dobroslav Líbal a jeho pokračovatelé, mezi nimiž je výrazná pozice prisuzována zvláště Janu Mukovi.

Metoda SHP a od ní odvozované postupy operativních průzkumů a dokumentací jsou vlastně základním způsobem poznání historické a památkové podstaty staveb. Tím se řadí zejména po bok restaurátorských průzkumů a archeologických výzkumů, případně i dalších metod (z aktuálně rozvíjených postupů na SHP nejčastěji navazují dendrochronologické analýzy). Přesto je metoda SHP poněkud v izolaci. Jako jediná totiž není v praxi odvozována od specifické odborné a organizační zajištění v památkovém zákonu. Nicméně se bez jakéhokoli sporu jedná jen o specifický úsek téhož – studia památek pro účely památkové péče a pro potřeby hlubšího poznání dědictví minulosti. V praxi památkové péče by tedy měla být co nejdříve ukončena dosavadní diskriminace SHP ve srovnání s archeologií. Z hlediska nedělitelnosti památkového fondu a jeho historického poselství je nutné prosadit jedinou logickou cestu k povýšení SHP na úroveň archeologie a restaurátorského průzkumu. Investor by měl zejména hradit operativní průzkum a dokumentaci v rozsahu těch částí památky, které jsou zasaženy či ohroženy realizací jeho záměru (což je stejné kritérium, jaké je přijímáno pro záchranné archeologické výzkumy – ZAV). To je ovšem dosud pouhá teorie. Proto je jen dobře, že se alespoň za účelem záchrany části poznatků z oprav podařilo prosadit v rámci NPÚ institucionální výzkumný záměr, jehož cílem je navrhnout, ověřit a rozvinout praxi operativního průzkumu a dokumentace (OPD). Informace o průběhu prací na tomto výzkumu v uplynulých měsících byla rovněž náplní některých příspěvků na konferenci. Pozornosti se dostalo též informacím o běžných i speciálních a progresivních metodách dokumenta-

ce a o jimi dosahovaných výsledcích.

Speciální osnovou letošního jednání byly otázky metod dokumentace stavebních památek, tedy zcela obecné hledisko, spojující všechny zpracovatele průzkumů a dokumentace. Je zřejmé, že již několik let není těmto metodám věnována velká pozornost. Zpracovatelé SHP k nim přistupují do značné míry individuálně, stejně jako k případným inovacím při aplikacích dokumentačních metod. Vlastně se tak není co divit, že z hlediska pokusů i praktického zavádění technických novinek jsme za některými okolními zeměmi citelně

poza. To sice neznamená, že by zejména analytické přístupy a znalosti u nás pokulhávaly. Vlastně lze v cizích publikacích nabýt dojem, že nákladnými moderními metodami se někde může i plýtvat, že by vystačil jednodušší postup – ale vím, že takové hodnocení je subjektivní a že se prohloubením analýzy prakticky vždy zjistí něco nového nebo se něco ověří přesněji.

Výměna zkušeností s užívanými metodami je nepochybně potřebná pro každý obor. Tím spíše pro takový, který se dosud rozvíjí spíše na podkladu iniciativ jedinců či firem, a který se v současné době z odborných hledisek stabilizuje zejména výukou na několika vysokých i středních školách. Volbu pracovních metod jako hlavního tématu letošní konference proto lze jen ocenit. Již zde však lze říci, že by bylo dobré o těchto otázkách debatovat i nadále.

Program konference, anotace referátů, seznam účastníků a stručná fotoreportáž z průběhu jsou obsaženy na webové stránce Sdružení (<http://www.svornik.cz/>), které též vydává sborník. Proto se zde omezím jen na záznam několika svých dojmů z průběhu jednání (jehož jsem se ostatně ani nemohl zúčastnit v plném rozsahu čtyř dnů). Omlouvám se za výběrovost následujících poznámek, v nichž asi budou četní účastníci postrádat některé závažné momenty konference.

Jednání zahájil Petr Macek (starosta Sdružení). Podtrhl význam poznání jako základu skutečné odbornosti památkové péče. Vyslovil dík pořadatelům konference z NPÚ ÚOPSČ (vedených Vladislavem Razímem). V poznámce k očekávanému obsahu jednání poukázal na potřebu sjednocování některých formálních stránek zpracování SHP jakožto příspěvku k potřebnému sdílení poznatků. Zatím si i formální úpravu výsledků vytváří každý sám, což z hlediska potřebného navazování na starší, současné i budoucí práce není nejvhodnější.

Účastníky pozdravil Josef Štulc (hlavní konzervátor NPÚ). Zdůraznil tezi, že průzkumy a poznání památek jsou základem odborné úrovně ochrany památek. Ve zkratce nastí-

nil vývoj průzkumů a inventarizace památek. Podrobněji hodnotil zejména poslední roky, kdy se po rozpadu „monopolu“ SÚRPMO zpracovatelé SHP rozptýlili, čímž je jen podtrháván význam pravidelných odborných setkání, mj. právě s cílem výměny zkušeností o užívaných metodách. Cesty k někdejšími jednotným postupům je nyní třeba hledat konsensem o standardech (NPÚ se tomu pokusil vyjit vstříc již dvojím vydáním metodiky standardního SHP – nyní opět rozebrané). Podtrhl výjimečné a nepominutelné postavení OPD v průběhu oprav památek, neboť jde o záznam poznatků, které již většinou nebude možné opakovat. Přitom nelze skrývat, že každá oprava v určité míře snižuje autenticitu památky. Za platnou prohlásil paralelu mezi OPD a ZAV.

Petr Macek ve svém příspěvku na téma současného stavu průzkumů a dokumentace zejména podtrhl význam pozitivistické části poznávání památek, tedy sběru a záznamu poznatků. Navrhl dělit průzkumy a dokumentaci na dvě hlavní roviny. „Základním“ výzkumem by měl být takový, který vyhledává a zaznamenává informace vcelku bez ohledu na jejich další využití (např. v procesu památkové péče). „Aplikovaný“ výzkum by se měl věnovat zejména památkám v době jejich změny nebo zániku. Způsoby práce by se ovšem v obou případech měly v zásadě shodovat.

Zatím průzkumy a dokumentace často končí realizací SHP (který se mnohdy ani v praxi památkové péče příliš nevyužije). Památkáři nezdědili odsuzují sondující průzkumníky, ačkoliv v průběhu následných stavebních prací dochází k neporovnatelně větším škodám a zásahům, které nejsou dokumentovány vůbec. Sledování památky v průběhu stavebních prací je možné do jisté míry chápat i jako cestu k ověření údajů standardního SHP.

Vytvářené metody by měly vést ke sjednocování postupů a podporovat přímé pracovní vazby, nikoliv izolaci v dosavadních pozicích.

V nynější situaci jsme svědky snah stavět SHP do „služebné“ pozice při přípravě argumentů ve prospěch ochrany památek a snah přesunout zkoumání do roviny grantových průzkumů, jakoby poznávání památek samo o sobě nebylo součástí celého památkového snažení. Památková péče také do značné míry rezignovala na systematické inventarizační výzkumy památek a snad přitom doufá v náhradu takové činnosti shromažďováním SHP.

Vladislav Razím usiloval o otevření obecnějších otázek. V památkovém zákonu (PZ) se sice zmiňuje potřeba památky dokumentovat, avšak parametry takové dokumentace, ani okolnosti, za kterých má probíhat, nejsou nijak stanoveny. Památková péče přijala názor, že se dokumentuje pro přímé praktické potřeby ochrany památek. Z toho se v řadě případů vyvozuje, že se zkušený památkář může bez průzkumu a jeho výsledku v podobě archivované dokumentace obejít [pomijím zde neblahý fakt, že mu v současné situaci nic jiného nezbyvá]. Zatímco ochrana požívá v očích památkářů velkou vážnost (vysoké etické hodnocení toho, že je památka zachráněna a takto předána budoucím generacím), žije mezi nimi názor, že průzkumníci se spíše zabývají svými zájmy (kdežto samotný památkář nemá čas, v němž by se oddával podrobnému zkoumání, ač by jej též zajímalo). Výzkum památek by přitom mohl být jednou z hlavních deviz systému státní památkové péče. Mohl by přispívat k „humanizaci“ památkových institucí

v očích veřejnosti, neboť čím méně má veřejnost informací o památkách, tím spíše podléhá pochybám o věrohodnosti podmínek, které si památkáři kladou. Vedou se úvahy o tom, nakolik je památková péče vědou, avšak spíše by bylo třeba se ptát, nakolik si státní památková péče uvědomuje, že zkoumání památek patří k jejím neoddelitelným povinnostem. Památková péče sama běžně respektuje význam archeologie pro zachování informací o památkách (zejména o jejich narušovaných či ničených suterénních částech), zatímco je ochotna se zříci dosahem poznatků srovnatelně významné dokumentace stavebních částí, ačkoliv bez pochyby jde jen o různé součásti téhož. Pozitivistické poznatky vypovídající o historii památky lze v plné míře využít k ochraně památek, výzkum by však neměl být ovlivňován představami o památkové vhodném výsledku opravy.

Milena Hauserová ve stručnosti naznačila vývoj vztahu k „historickým“ či jinak puzňávaným stavbám, jejich kopírování a ochraně. Z romantického zaujetí památkami v 19. století vyplynula potřeba poznat podstatu památky (jako předmětu úcty) a následně i zájem o záchranu „autentické“ [pravé, nenarušené, a tedy oprávněně uznávané – bez rizika blamáže a mystifikace] substance i podoby památek. Postupem vývoje památkové péče se projevovala i snaha poznat autentické [původní, hodnotné] části památky a ty pak „osvobodit“ od pozdějších přídatků [učinit pravost památky srozumitelnější]. SHP po značnou dobu souvisel se selektivními přístupy k památce – šlo o poznání hodnotných a „škodlivých“ částí. Badatelský efekt se z tohoto hlediska může jevit jako vedlejší produkt. Podobně jako několik dalších vystupujících se vyjádřila k dokumentaci Josefa Mockeru ze závěru 19. století – hodnocení se značně různila (od obdivných až po kritické výhrady k pouze užitkovým nákresům pro potřeby projektu). [Mentální dispozice lidí se však během 19. století nijak radikálně neproměnily. Pro poznání důvodů a způsobů vztahu k památkám jako dokladům kontinuity světa, překračující nicotné lidské měřítko, jak byl pocíťován již ve starších dobách, lze jistě nacházet řadu dokladů ve starověku i středověku. Je přitom třeba vědět, že tento vztah většinou nebyl tak jednoznačně – a možná trochu povrchně – zaměřený na fyzickou podstatu a vzhled objektu, jak tomu bývá v naší době. Potřeba aktivně chránit památky sice souvisí s masovým ničením, umocňovaným prostředky, které poskytla průmyslová revoluce, jde však o projev základní potřeby člověka vědět a opakově si ověřovat, že svět bude trvat, takže má smysl v něm zůstat... Pokud se týče počátků a kontinuity SHP v SÚRPMO, myslím si, že se málo poukazuje na to, že průzkumy byly chápány jako nedílná součást přípravy projektů oprav. Tím, že později památková péče převzala „dohled“ nad tím, zda ta která památka bude nebo nebude podrobena SHP, zkomplikovala se vazba výstupů SHP na projekci a na průběh opravy.]

Průzkumy staveb během doby reagovaly na podněty z jiných oblastí zkoumání. Vlivem dějin umění byl hledán vztah mezi funkcí objektu a jeho formou. Studium každodennosti, rozvinuté v etnografii i v části historického bádání, také našlo ohlas v detailních průzkumech staveb.

František Kašíčka připomněl počátky SHP v SÚRPMO.

Jiří Varhaník hledal v zákonných předpisech podmínky pro provádění průzkumů staveb. Konstatoval spíše náhodný výskyt zmínek o průzkumech a dokumentaci, která

se objevuje spíše v roli např. „dokumentace pro stavební řízení“ apod. Některé typy dokumentace jsou požadovány izolovaně, při určitých činnostech (např. v rámci restaurátorské akce). Bez dalších vazeb se v památkovém zákonu stanovuje, že vědecká dokumentace má předcházet prohlášení věci kulturní památkou. Dále se pak v rámci Ústředního seznamu kulturních památek má dokumentace uchovávat, avšak není stanoveno, pro jakou dokumentaci tento pokyn platí. Zpracování dokumentace v průběhu zásahu do památky by měl orgán státní památkové péče ukládat vlastníkovu památky.

Obecně se otázkami dokumentace zabývali *Vít Jesenský* (na pozadí velkého počtu vlastních průzkumů a dokumentací rozvíjí koncepční a metodické otázky) a *Jan Sommer* (poukaz na potřebu chápat různé druhy zkoumání jako komplex, ve kterém je důležitá jak součinnost náležitých metod zkoumání při pracích v terénu, tak zpracování výsledků do podoby, která umožní co nejsnáze výsledky mezioborově sdílet a využívat v praxi památkové péče, v projekci, ale taktéž je archivovat a široce zpřístupňovat k odborným potřebám).

Zuzana a Jiří Syrových seznámili s monumentálními výsledky svého dokonale promyšleného a technicky vypilovaného projektu, věnovaného využití geografického informačního systému (GIS) v památkové péči. Z příspěvku opět vyplynulo, že ti, kdo se zabývají tvorbou a správou informací o památkách, musejí hledat cesty ke sjednocování svých postupů. Jde o základní podmínku efektivního využívání dat, jejíž přehlížení by v blízké budoucnosti mohlo některé informace odsouvat na vedlejší kolej, nebo vyvolávat zbytečnou práci pro jejich zpřístupňování. Tématu prostorového informačního systému, vymezeného ovšem rozsahem jediné stavby, se věnoval *Jindřich Hodač*. I když se setkal s výhradami některých posluchačů, je zřejmé, že jde o jednu z perspektivních metod efektivního využití výpočetní techniky. [Nelze však přehlížet, že v tomto oboru jsou k dispozici různé přístupy jak v komerční sféře (CAD), tak i v praxi projektantů památkových zásahů (z posledních let např. Müllerova vila od Adolfa Loose v Praze, chrám sv. Barbory v Kutné Hoře). Obdobné systémy jsou užívány např. při archeologických a stavebněhistorických výzkumech ve starověkých městských či chrámových celcích. Slouží např. k evidenci prvků na stavbě i v lapidáriu (včetně identifikace jejich původní polohy). Zvláštní problém představuje lokalizace věci způsobem, který by nebyl srozumitelný jen části zájemců, přičemž eliminováni jsou zpravidla ti, kdo důvěrně neznají danou lokalitu, i ti, kteří prostě neovládají jazyk užívaný zpracovatelem dat. To je pro rozvíjející se zpřístupňování dat na webu velmi omezující. Jako vysoce efektivní východisko z těchto těžkostí se jeví užívání globálních souřadnic (GPS). Moderní rutinně užívané geodetické systémy totiž již umožňují „přidělit“ prostorovou souřadnici prakticky každému jednotlivě rozpoznatelnému prvku památky (může jít o takové základní součásti jako třeba konzolu či římsu). Po zvládnutí obrovského množství dat zřejmě bude možné ke sledovanému prvku najít údaje bez užívání všemožných podmínečně účinných vymožeností, jakými jsou globální webové vyhledávače či velmi specifické vyhledávací nástroje v jednotlivých databázích.]

Eva Vyletová na základě svých vlastních bohatých zkušeností s dokumentací staveb v průběhu oprav zdůraznila,

že průzkum a památková péče se vzájemně podmiňují a musí mezi nimi fungovat zpětná vazba. Již při přípravě opravy je třeba počítat s potřebami budoucího průzkumu. Na základě předběžných rozborů je třeba předjímat možné nálezy, protože jediné tak bude možné prosadit, aby v rozpočtu prací byly na výzkumy vyčleněny příslušné prostředky. Fasády je nutné zkoumat a dokumentovat před opravou i v jejím průběhu, protože nikdy nelze předem stanovit rozsah, v němž budou spodní vrstvy při opravě zpřístupněny. Poznání vrstev nátěrů a omítek umožňuje stanovit vývoj barevné úpravy a případně i dříve odstraněných plastických článků průčelí (jak bylo přesvědčivě ukázáno na několika příkladech – je zřejmé, že obdobné nálezy na většině jiných staveb v průběhu prací zmizí nebo jsou znovu zahaleny, a tím znepřístupněny odbornému hodnocení). E. Vyletová připomněla způsob, jímž restaurátoři obvykle rozmisťují sondy; soustřeďují se na specifické viditelné jevy – hrany oken, pásy pod stropem atd. – a většinou pomíjejí méně nápadné situace, [k nimž ovšem zpravidla patří i tak závažné prvky, jakými jsou zazděná okna. Potřeba spolupráce restaurátora a historika staveb se jeví jako zásadně potřebná – cestou k jejímu prosazení by mohly být projekty průzkumů.]

Vladislav Razím informoval o zahájení prací na rozsáhlém výzkumném projektu památkové péče, zaměřeném na provádění operativních průzkumů a dokumentace (OPD) v průběhu oprav staveb. V důsledku dosavadního vývoje jsou stavební průzkumy chápány jinak než archeologické výzkumy nebo restaurátorské průzkumy, takže stavbám není v průběhu zásahů věnována srovnatelně soustředěná pozornost. Zatímco tedy podzemní části objektu jsou velmi často (i když jistě ne ve všech případech, kdy to bylo potřebné) prozkoumány s velkou důkladností archeologem a navrstvení maleb bývá s mikroskopickou podrobností vyhodnoceno restaurátorem, odkrývaným částem konstrukcí, obsahujícím četné a nenahraditelné doklady starších podob památky a jejich proměn, se dostává pozornosti velmi vzácně a do značné míry náhodně. Velký problém plyne z nedostatku času na průzkum a dokumentaci v průběhu kvapných stavebních prací. Zatím není k dispozici účinný systém informování o situaci na staveništi, natož o nalezených prvcích, jejichž zkoumání by mohlo investora zdržet. Průzkumné práce, které pak nejsou provedeny, většinou znamenají zánik informací, jejichž historický i památkový význam je zásadní. Výběrově provádějí záchranou dokumentaci někteří pracovníci státní památkové péče. [Zde lze zmínit, že E. Vyletová, která obhajovala především provádění dokumentace příslušným odborným pracovníkem státní památkové péče, vychází především ze svých postupů, které jsou z tohoto hlediska naprosto vzorné, avšak z širšího hlediska výjimečné!] K žádnému pokusu o systémové řešení zatím nedošlo. Cílem výzkumného záměru je přispět ke změně neblahé situace, a to pokud možno systémovou cestou, tedy takovou, která by se prosadila do obecné praxe.

V průběhu první poloviny roku 2005 byla na každém pracovišti NPÚ vytvořena pracovní skupina, sestavená především z odborných pracovníků. Do budoucna se počítá se zapojením externích spolupracovníků. Na speciální webové stránce jsou shromažďovány informace o připravovaných a probíhajících památkových akcích (ke dni 20. 6. 2005 byly takto k dispozici údaje o asi 200 akcích na území celé České republiky); údaje jsou zatím přístup-

né oprávněným uživatelům zvláštní webové adresy NPÚ (www.npu.cz/prurez/opd/), avšak počítá se s jejich zpřístupněním externím (registrovaným) zájemcům. V nynější situaci samozřejmě nebude možné provést průzkum a pořídit dokumentaci všech objektů, takže je třeba provádět uvážlivý výběr na základě odborných hledisek.

Ve snaze umožnit spoluúčast na projektu co největšímu množství kvalifikovaných zájemců je v současné době zpracovávána speciální metodika, primárně orientovaná na postupy pozitivistického sběru informací. Prvním výsledkem práce na metodice je vydání předběžného standardu náleзовé zprávy, který je přístupný rovněž na webu projektu. Jsou také připraveny podmínky k průběžnému (nejspíše výročnímu) publikování přírůstkového přehledu výsledků výzkumů.

Martin Šerák předložil koncepci databáze drobných nálezů, jaké bývají k vidění např. po opadnutí části vrchních nátěrů či omítek (předvedl několik instruktivních příkladů, kdy se na nenápadných venkovských stavbách objevují dokonce renesanční sgrafita, která nejdříve následně zaniknou, aniž by o nich byla zachována aspoň stručná zpráva s dokumentací). „Drobné“ nálezy jsou samozřejmě miněny v uvozovkách, jelikož velmi často může jít o elementy rozměrem drobné, ale zásadní pro hodnocení objektu. Samozřejmě by neměly být evidovány jen údaje o kulturních památkách (dle PZ), které tvoří početně spíše menší podíl památkového fondu. Pokud by informace o drobných nálezech byly evidovány a dokumentovány veřejně přístupným způsobem, bylo by možné je nadále odborně využívat. Dosud velké množství dokumentace končí v soukromých archivech, které však nejsou nijak registrovány, většinou v horizontu několika let či desetiletí zanikají. Optimální by bylo strážat výsledky do databáze veřejně přístupné na internetu. Údaje by mohl poskytovat i využívat každý – památkáři, historikové umění či staveb i laici. Databázi by nejspíše měl spravovat NPÚ; měl by zajistit technickou správu systému. Význam pro studium i ochranu památek by byl neoddiskutovatelný.

Vkládání údajů by mělo být maximálně snadné, bez omezení např. požadavky na odborné hodnocení. Při operativním záznamu v terénu samozřejmě není možné zjišťovat detaily historických zpráv o památce, atd. Měl by postačovat elementární údaj s jednoznačnou lokalizací (obec > ulice > čp.; vztah k výraznému objektu; „při cestě na...“). Základem by byla obrazová informace. V textové části by byl zahrnut zejména popis vlastností nálezů, které není možné vypořádat z fotografie. Veřejné zpřístupnění databáze na internetu by umožňovalo ověřit, zda již některá informace není v údajích zahrnuta. Vyhledávání by patrně musela usnadňovat klíčová slova.

V diskusi zazněl v zásadě souhlas s užitečností takového systému. P. Macek ovšem upozorňoval na potřebu jednotného postupu a dodržení alespoň základních pravidel. Podtrhl však potřebu společné dohody na případném dalším postupu, který by měl být koordinovaný. V našich poměrech je bohužel běžné především to, že každý podobný koncept zůstane omezený na autora a případně několik jeho příznivců. Touto cestou patrně není vhodné se vydávat. [Je třeba říci, že takové zmnožení dosavadních sporých informačních prostředků státní památkové péče i jejich rozšíření na nechráněné objekty by bylo přínosné – mezi památkáři se o tom též diskutuje. Nelze však přehlížet možné technické komplikace při přebírání dat v nejrůznějších formátech, jakož i kapacitu databanky, jejíž rozsah a požadavky na bezpečnost by si vyžádaly určité finanční náklady. Dohody o terminologii a užívaných klíčových slovech by mezi specializovanými odborníky nejspíše neprobíhaly jednoduše. Požadovanou možnost publikovat plody dokumentační činnosti na webu dnes má prakticky každý – jde tedy spíše o to, aby případně individuálně prezentovaná data byla jednotně uspořádaná.]

Zdeněk Dragoun sledoval otázky kooperace archeologie a stavebněhistorického průzkumu. Archeologický objekt výzkumem zanikne a je jen částečně zachován v podobě psaných pramenů. Stavební objekt není průzkumem zlikvidován – existuje dále. Archeologie ovšem podstatně rozšiřuje svůj zájem na movité předměty, jimiž se stavební historik zabývá jen výjimečně. [K tomu lze říci, že někteří historici umění – např. Květa Křížová z NPÚ – dlouhodobě poukazují na problémy, které pro stavebněhistorický průzkum vyplývají z nezájmu o funkci a mobilní vybavení jednotlivých interiérů v objektu. Rovněž je zvláštní, že stavební historik zaujatě pátrá po minulé podobě památky, ale zcela pomíjí aktuální stav, jenž je vlastně ten jediný, který je možné reálně vyhodnotit, a to často včetně momentálního vybavení nábytkem či jiným zařízením. Bylo by jen logické tento stav zaznamenat pro budoucí generace, pro něž půjde o stav historický. Ale zřejmě by to nebylo moc zajímavé...] Pro produktivní spolupráci archeologa a stavebního historika je zásadní intenzivní součinnost v terénu. Z. Dragoun shrnul své bohaté poznatky z působení v pražské archeologii do několika bodů:

1. Konfrontace dvou pohledů na věc je vždy přínosná (i v případě, že se pohledy archeologa a stavebního historika neseťkají).
2. Vzájemná spolupráce má vždy lepší výsledky, když probíhá synchronně.
3. Je třeba zajistit, aby práce v terénu probíhaly současně s vyhodnocováním na kreslicím stole.

4. Některé archeologické metody evidence a třídění nálezů by měly najít využití i ve stavební historii.
5. Archeologové by se měli inspirovat snahou historiků staveb nenarušit objekt zkoumání.
6. Optimální je součinnost archeologů a historiků staveb na jednom pracovišti. Mj. to umožňuje řešit i problém honorování historika staveb v případě zvětšení rozsahu prací v důsledku objevů, které nebyly předpokládány; tato stránka věci obvykle není zajištěna.

Závěrem Z. Dragoun vyzval k realizaci modelového pokusu o takovou cílenou akci, která by pomohla vyhledat optimální metody spolupráce.

Příkladem takové spolupráce byla prezentace výsledků stavebněhistorického průzkumu, který v těsné koordinaci s archeologickým výzkumem bývalého středověkého kostela sv. Maří Magdalény v Praze na Malé Straně s archeology z pražského pracoviště NPÚ prováděl *Michael Rykl*. Jeho výsledky tradičně ohromují svou podrobností, ale také promyšlenou systematičností i názorností.

Jiří Bláha předložil návrh na specializovanou metodiku stavebněhistorického průzkumu krovů, navazující na metodu standardního stavebněhistorického průzkumu. Podrobně seznámil se skladbou elaborátu. Naznačil i základní schéma postupu průzkumu a dokumentace v terénu. Komentoval některé rozdíly oproti průzkumu staveb. Předpokládá se, že by zpracování průzkumu krovu podle této metodiky rozšířilo standardní stavebněhistorický průzkum vlastní stavby. Snahou zpracovatelů metodiky je, aby výsledky byly použitelné i pro projektovou přípravu opravy.

Michael Rykl se zabýval otázkami metod dokumentace při hloubkovém stavebněhistorickém průzkumu. Zdůraznil potřebu objektivitu postupů a striktního odlišení interpretace výsledků jak při písemném záznamu situace, tak ve výkresech. V terénu se osvědčuje zakreslování situace v měřítku (tedy způsobem obvyklým v archeologii) – nejspíše 1:20 (na milimetrový papír). V plánu jsou vyznačeny a číslovány „nálezové situace“, jež jsou dokumentovány co nejobjektivněji (včetně součástí, jejichž smysl není v době průzkumu známý). Fotografie (pokud možno snímáné na ose kolmé k dokumentovanému líci zdiva) jsou využívány k zakreslům s popisy dokumentovaných nálezoových situací. Osvědčilo se používání dvou samostatných „vrstev“ zákresu – pro omítky s nátěry a pro zdivo. Fotografie s vepsanými odkazy na text jsou vlastně jakýmsi rejstříkem elaborátu. Přehlednost elaborátu zvyšuje chronologická tabulka (s uvedením stratigrafických souvislostí). Pomůckou analýzy je tabulka výškopisů, která např. pomáhá určit souvislost podlah a omítek. K archeologickým metodám se blíží tabulka stratigrafických vztahů nálezoových situací – vyplývá z ní pracovní datování. Konečným výsledkem je chronologická tabulka s datacemi (podle historických údajů, dendrochronologie), s grafickou legendou (k analytickým plánum), přehledem stavebních změn a s uvedením vztahu k archeologii. Tabulka umožňuje snadné a přehledné zpracování případných oprav i doplnění dodatečných výsledků (dendrochronologie, archivní výzkum).

P. Macek v diskusi označil představené postupy za špičkové z metodického hlediska. Položil si otázku, kdy takové metody aplikovat. Připomněl, že stále jsou mnohé elaboráty SHP snůškou velkého počtu fotografií, které není možné zpětně jednoznačně lokalizovat, nebo je nezbytné jejich

umístění zpětně vyhledávat podle dalších součástí dokumentace. Nutnost zpracování maxima dokumentace na místě je třeba v metodikách zdůrazňovat. Další názor v diskusi se týkal otázek časové náročnosti dokumentace, neboť v mnoha případech – zejména v průběhu stavebních prací – je nevyhnutelné pobyt na místě značně zkrátit. [Jestliže M. Rykl zdůrazňuje význam vazby na archeologický výzkum, je třeba říci, že prakticky totéž platí pro analýzu náterových vrstev metodami restaurátorského průzkumu.]

Dva příspěvky upozornily na možné přednosti nedestruktivního průzkumu stavebních konstrukcí metodou termografie (*Jaroslav Lesák, František R. Václavík*).

Výsledky ověřování speciálních diagnostických metod (radar, ultrazvuk) se zabýval *Jan Válek*. Prezentoval zkušenosti z testování některých metod, které bylo umožněno při ověřování vlastností zdiva částí zámekového areálu ve Veltrusech, zasaženého v roce 2002 povodní. Využití nákladných prostředků je zřejmě možné jen ve speciálních případech.

Martin Šerák upozornil na význam využití historických stavebních plánů a na jejich archivní zdroje. [Tyto fondy by – patrně logicky – měla zpracovat alespoň na evidenční rovině sama státní památková péče. Výsledný katalog by měl být přístupný na internetu.]

Vladislava Valchářová nastínila situaci ve sféře výzkumu a dokumentace historických průmyslových a technických staveb a představila činnost Výzkumného centra průmyslového dědictví (VCPD). Připomněla, že kritéria jejich ochrany nejsou zcela ustálená. Zjevně není myslitelné, aby se všechny objekty konzervovaly nebo upravovaly pro nové využití. Velká část z nich zanikne. Proto je snahou VCPD zachovat o nich maximum informací. Převzali k tomu účelu metodiku inventarizace, kterou vypracovalo ostravské pracoviště NPÚ. Podnikové archivy jsou většinou zdrojem informací o původní funkční náplni jednotlivých součástí průmyslových areálů.

Alfréd Schubert objasňoval smysl a způsoby registrace památkově hodnotných prvků staveb. Pro praktické využití průzkumníci metodu aplikovali na historické okenní výplně, protože jde o typ prvku silně ohrožený v průběhu oprav. Zaměřili se na barokní okna, avšak zjistili, že nemožno opomíjet ani mladší. Z toho ovšem vyplynula potřeba definovat stupně podrobnosti zpracování. Je třeba též zvažovat, zda bude zpracováno více prvků zběžněji, nebo zúžený výběr ve vyšší podrobnosti. Význam registrace prvků mj. spočívá v tom, že se na jejich existenci a význam upozorní, takže se sníží riziko přehlédnutí a zničení těchto detailů.

Velký důraz je třeba klást na srozumitelnost lokalizace, neboť zejména při slovním popisu polohy prvku dochází k velmi četným chybám (počítání pater/podlaží, okenních os, určení světových stran). Budovy v areálech mění svůj účel, takže po několika letech či desetiletích nemusí být podle pojmenování jasné, o jaké místo v popisu jde. Zpracovatelé to mnohdy považují za malicherné, avšak jsou doložené případy, kdy zpracovatel sám po sobě nebyl schopen polohu prvku určit.

Popis prvku musí být pokud možno podrobný (členění, profilace, kování, povrchová úprava). Po zkušenostech z praxe vypracovali podrobný formulář s možností zaškrťování podle vlastností dokumentovaného prvku (formulář je mj. obsažen v metodice Alfréd Schubert, Péče o výplně histo-

rických a okenních dveřních otvorů, NPÚ, Praha 2004, s. 47). Výhodou je, že podobné formuláře používají projektanti, takže mají usnadněno převzetí údajů zpracovaných při průzkumu. Jiří Slavík upravil formulář A. Schuberta pro okna a aplikoval jej na dveře; v této podobě návrh formuláře na konferenci rovněž předložil k diskusi. Proto také A. Schubert vyzval k úvaze, zda by bylo vhodné vypracovat formuláře pro další prvky.

V diskusi jsem se pokusil připomenout, že již před nějakou dobou byl pokus o návrh univerzálního formuláře předložen. Během doby byl pak upravován zejména se zřetelem k existujícím mezinárodním standardům a v této podobě byl na podzim 2004 na specializovaném semináři NPÚ na téma evidence a dokumentace památek a jejich prvků předložen k diskusi. Vyzval jsem proto, aby ti, kdo se inventarizací prvků staveb zabývají, ustali s izolovanými aktivitami, podílejícími se na roztržtosti informační základny památkové péče, a přikročili k dohodě. Rozumná míra sjednocení by jistě usnadnila využívání a porovnávání výsledků, takže by nepochybně prospěla též snahám o ochranu památek.

Jan Žizka ve svém tématickém příspěvku naznačil neobyčejně širokou škálu poznatků, které získává při svém mnohaletém systematickém výzkumu velkých hospodářských dvorů. Průzkumy směřují především k identifikaci historicky cenných částí areálů, neboť vzhledem k množství příkladů není možné usilovat o časové zařazení každé jednotlivé zdi (ve středních Čechách bylo prozkoumáno asi 600 dvorů, na ostatním území asi 170).

Účastníci diskuse poukazovali na širší souvislosti, které by bylo možné při průzkumech dvorů sledovat (systém hospodaření, zásobování vodou, dopravní obsluha, souvislost s „vysokou“ architekturou, lidovým stavitelstvím, technickými památkami...).

Jiří Bloch do podrobností hodnotil postupy při dokumentaci zásahů, které jsou prováděny v městských domech v Českém Krumlově. Seznámil s pozoruhodnými výsledky, které poskytuje využití metod restaurátorského průzkumu povrchů fasád i interiérových nátěrů v souvislosti s vyhodnocováním stavebního organismu. Pro kompletnost výsledků má zásadní význam především stálý pohyb v objektu v průběhu stavebních i restaurátorských zásahů.

Petr Vorlík podrobně seznámil s Registrem průmyslového dědictví, vytvořeným VCPD. Naznačil strukturu databáze a zmínil se o postupu vkládání údajů.

V diskusi zazněla výhrada k trvanlivosti dokumentace, tištěné na barevné počítačové tiskárně. Několik obecných připomínek směřovalo spíše k institucím státní památkové péče – proč dosud nebyl vypracován jednotící standard soupisu prvků (i když zcela univerzální tabulka není reálná). Tomu, že nejsou systémy soupisu prvků centrálně stanoveny, se podívovali i zahraniční hosté.

Jan Veselý předložil návrh kategorizace nálezových zpráv z operativních průzkumů a dokumentačních akcí prováděných zejména v průběhu oprav či devastace staveb. Vyslovil názor, že výsledkem konference, věnované otázkám metod dokumentace památek, by měla být dohoda o věcně správných postupech a stanovení metodiky prací. Zabýval se otázkami kategorizace památek podle předpokládané hodnoty, přičemž na konkrétním příkladu ukazoval, jak může nesprávné hodnocení, odvozené z nedostatečného

dosavadního poznání, přispět k ohrožení památky. Na druhé straně je však potřebovat odvozovat podrobnost zpracování akce OPD od hodnoty památky. Pro další diskusi předložil návrh stupnice podrobnosti NZ.

I° = Soubor fotodokumentace, náčrty od ruky, jednoduchý popis. (Identifikace věci.)

II° = I° + půdorysné zaměření, popis nálezových situací (jejich očíslování a identifikace v plánu), prostorová identifikace fotografií.

III° = II° + zaměření pohledů, řezů, detailů; fotodokumentace velmi podrobná, s detailními popisy záběrů; případně doloženy archivní materiály.

IV° = III° + rozbor stavebního vývoje (na úrovni stavebně-historického průzkumu), hloubková (archeologická) sondáž, výkresy detailů ve velkém měřítku (1:20 až 1:1).

S kategoriemi podrobnosti souvisí i časová náročnost dokumentačních akcí. U vyšších stupňů podrobnosti by v záběru fotografií mělo být obsaženo měřítko (dva kusy, v navzájem kolmých směrech).

Ze skupiny monografických prezentací aktuálních výzkumů v Čechách vybírám dva. Se složitým stavebním vývojem zámku v Lochovicích seznámil na základě precizního průzkumu Jan Beránek. Referát Jana Sommera shrnul dosavadní výsledky stavebněhistorických průzkumů kostela v Zaboří nad Labem; průzkumy a dokumentace probíhají v souvislosti s aktuálním restaurováním vynikající románské památky.

Skutečně reprezentační bylo zastoupení zahraničních odborníků. Konference Sdružení si tak udržela dosavadní nepochybnou pozici v odborné komunikaci mezi odborníky z různých zemí. Samozřejmě nebylo možné si z několika konferenčních příspěvků udělat jasnou představu o vývoji metod dokumentace památek v té které zemi. V souhrnu však přednášky vcelku vystihly situaci. V obecné rovině totiž v přednáškách polských a tuzemských účastníků hrály významnou roli široce rozvinuté teoretické a metodické úvahy, doprovázené přínosnými konkrétními výsledky, které svědčily o tom, že standardní metody zkoumání byly spolehlivě zvládnuty, a výsledkům tedy lze věřit. Účastníci z Belgie a z Rakouska předkládali výsledky rozsáhlých i organizačně náročných projektů, zpracovávajících početné soubory památek na určitém území (typologie domů či krovů), nebo s velkou podrobností dokumentujících vybrané rozsáhlé objekty (antické divadlo, gotický dóm). Rozdíly v přístupech jsou nejspíše do značné míry závislé na dostupných finančních prostředcích. Přesto některé promyšlené a brilantně realizované koncepce našich odborníků mohou být přínosem v širším mezinárodním měřítku – z toho, s čím jsme se mohli seznámit na konferenci, mám na mysli především práce pražských archeologů v kooperaci s M. Ryklem.

Přednášky zahraničních účastníků byly spolehlivé a noblesně tlumočeny specialisty, kterým byla dobře známa odborná terminologie. [Nebudu zde detailněji rozebírat rozdíly v obsahu a chápání pojmů jako je „steingerecht“, „verformungsgetreu“, i když se o českých ekvivalentech rozvínila debata; druhým z uvedených výrazů – tedy při věrném zachycení nepravidelností – by bylo sotva možné označit některé zaměření vyprodukované v našich podmínkách. Pro úplnost zmíním, že po diskusi vznikla shoda na tom, že zaměření, které je „steingerecht“, je více či méně přesnou do-

kumentací spárořezu, tedy skladby dílů zdiva – jde v jistém smyslu o schéma.]

Marina Döring-Williams seznámila s využitím moderních geodetických prostředků (tachymetr, 3D scanner) při dokumentaci některých torzálních antických stavebních památek. Vyzývala posluchače k navázání spolupráce s Fakultou architektury a urbanismu vídeňské univerzity. Nejpodrobněji se zabývala metodami dokumentace divadla v Efezu (spolupráce s rakouským archeologickým ústavem). Velké rozměry objektu (největší průměr 150 m) se střetávaly s centimetrovou přesností detailních nákrešů. Po přesném proměření obrysů hran všech sedadel (v celkové délce asi 10 km; rozteč měřených bodů 3 cm) následovalo ruční měření „kámen po kamení“, založené na zpracování měřicích skic ploch sedadel. Využití totální stanice je vysoce produktivní a přesné. Moderní geodetické metody při promyšleném využití umožňují stavebnímu historikovi a archeologovi hlubší soustředění na analýzu. Průzkumník dostane výtisk přesně změřeného „slepého“ obrysu situace, do nějž doměřuje.

Prostorový scanner ve spojení s fotoaparátém umožňuje tvorbu ortofot. Zatím však z využití této metody neplynou výsledky využitelné pro výzkumnou činnost. Porovnání s výsledky měření totální stanicí prokázaly dokonalou shodu. 3D scanner však vykazuje větší chybu měření – výsledek lze používat pro měřítka do 1 : 50. Totální stanice zcela vyhovuje pro výsledné měřítka 1 : 25. Ruční měření poskytuje výkres v měřítku 1 : 10, využitelný pro archeology.

Výsledkem stavební analýzy jsou zákresy (Kartierung) s vyznačením materiálové skladby, stavební techniky, kamenického opracování, dekoru, stavu, původnosti umístění (na původním místě – v druhotném uložení), nápisů, graffiti. Pro řadu dalších účelů je základem vytvořený katalog prvků.

Autorka seznámila i s výkonovou náročností prací (počty pracovníků, doba pracovních kampaní).

Příspěvek nevyzněl jako nekritická propagace moderních měřicích prostředků. Tradiční metody nejsou zavrženy, jen je na realizátory výzkumů kladen požadavek kombinovat dostupné metody ve prospěch kvality výsledků.

Franz Zehetner – historik umění, pracující pro huf svatoštěpánského dómu ve Vídni – objasnil vývoj dokumentace členitého vnějšího pláště stavby až k dnešnímu stavu, kdy disponují počítačovým 3D modelem. Přes značný rozsah dat (2 GB) je v modelu zatím nedostatečné rozlišení detailů. Proto jsou drobné prvky podchyceny starší detailní dokumentací (fotogrammetrie v měřítku 1 : 50 z 80. let 20. století). S plány je spojena databáze (typy jevů, materiál, stav, opatření), pracující se 6000 pojmy. Na stavbě jsou zjištěná zaznamenávána přímo v počítači (po kliknutí na pozorovaný prvek je možné vkládat data). Přímou v obraze jsou zaneseny také kamenické značky, polohy fotografií, stav dat (zda ještě vyžadují kontrolu, nebo jsou již spolehlivá). Restaurátoři zapisují přímo do databáze provedené zásahy. Významné výsledky si slibují od možnosti sledovat stav jednotlivých prvků ve vazbě na jejich minulé opravy (trvanlivost opravy, vhodnost aplikovaných konzervačních látek). Cílovým ideálním stavem je, že se na základě předchozích údajů každý kámen postupně „ohlásí“, že již nadešel čas k jeho preventivnímu ošetření. [V našich podmínkách mají do jisté míry obdobné účinky informační systémy vytvářené

projektanty stavebních a restaurátorských zásahů významných památek – tak např. na nedávném semináři k otázkám dokumentace a inventarizace prvků památek byl prezentován systém evidence stavu jednotlivých kvadrantů na vnějším plášti chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře. Zde sice sběr dat probíhá improvizovaněji, avšak při důsledném postupu jsou výsledky pro koncepci památkového zásahu a organizaci jeho průběhu rovněž dobře využitelné. Význam dokumentace pro poznání vývoje památky je rovněž neoddiskutovatelný. K podobným příkladům z posledních let lze počítat např. dokumentaci portálu klášterního kostela v Tišnově. Typické je, že podobné komplexní realizace jsou výsledkem systematické kooperace různých odborníků v celém průběhu dokumentace i opravy.]

Hanna Liebich („od mračna bodů k CAD-modelu“) seznámila s probíhajícím zpracováním 3D scanováním interiéru kostela sv. Štěpána ve Vídni. Představila technicky náročné vybavení, proces snímání i postupy vyhodnocování.

Patrick Hoffsummer z Lutychu předložil koncepci projektu „Roof“, jehož cílem je sestavení výběrového katalogu významných historických krovů v evropských zemích od Francie po Polsko (autor již řadu let patří k vedoucím osobnostem v oblasti studia krovů zejména v Belgii a ve Francii). Vyzval ke spolupráci české kolegy. Krovy by měly být podle jednotné metodiky detailně analyzovány a dokumentovány tak, aby bylo možné přesně specifikovat regionální a chronologické odlišnosti. Na základě jednotné metody budou studovány spoje, značení, krytiny, výzdoba, způsob spojení s budovou, výskyt kovových prvků, způsob opracování trámů, budou shromažďovány ikonografické podklady. Předpokládá se, že poznatky budou využity pro opravy krovů. Bude vytvořen několikajazyčný srovnávací terminologický slovník. Vznikne evidence historických plánů, modelů, bibliografie. Uplatní se dendrochronologie. Náročnost výsledků bude zvyšována užitím počítačových prostorových modelů.

Artur Kwaśniewski se v obecné rovině zabýval metodickými otázkami kooperace jednotlivých disciplín při stavebněhistorickém průzkumu.

Obecně metodický ráz měl příspěvek *Małgorzaty Choroškové* o potřebě komplexního průzkumu staveb ve vazbě na archivní zprávy a archeologické výzkumy. Kontakt metod je pro výsledek zcela rozhodující.

Program konference uzavřel *Petr Macek*. Charakterizoval širokou typologickou škálu příspěvků, určenou na jedné straně nouzovými akcemi, na druhé straně špičkovými výstupy prezentovanými zahraničními účastníky. Souhrnným znakem předložených příspěvků je pestrá škála přístupů zpracovatelů, současně ovšem doprovázená voláním po nutnosti základních sjednocení. Do doby, než památková péče vydá nějaké směrnice, jsou jednotlivci nuceni hledat vlastní způsoby práce. Při případných diskusích o možné unifikaci metod pak logicky prosazují své řešení. Je tedy třeba zejména podporovat diskusi zainteresovaných osob.

Budoucí konferenční sborník by měl nynější situaci srozumitelně mapovat, a případně i ukázat nejvhodnější směr dalších kroků.

Cílem konference bylo pokud možno v maximální šíři představit typologii prováděných průzkumných a dokumentačních prací a snad naznačit možné směry dalšího vývoje metod. I když výběr nemohl postihnout celou prob-

lematiku, nelze skrývat, že s realitou do značné míry korespondoval. Průzkumy se provádějí do jisté míry v nahlodilé skladbě. Nevytvářejí systém, ve kterém by se usilovalo o to, aby informace neunikaly a aby se spojovaly ke prospěchu poznání podstaty památek. Velké rezervy zbývají při hledání optimální úrovně podrobnosti zpracování a případně i standardizace postupů průzkumu a dokumentace, jakož i forem vytvářených dat. Jestliže byly programové cíle pořadatelů vrchovatě splněny, plyne z nich evidentní nutnost věnovat se otázkám metod s daleko větším soustředěním než dosud. Rozhodně nelze považovat po vysoce přínosné konferenci toto téma za „vyřešené“.

Po předchozích konferencích zaznívaly připomínky ke koncepci programu jednání. Myslím si, že se v Poděbradech podařilo sestavit program do logických bloků. Zůstala mi jen jedna podstatnější pochybnost. Mám za to, že zařazení všech obecnějších příspěvků do úvodní části programu bylo v částečném rozporu s cílem využít tyto souhrny i jako aktuální zhodnocení panující situace.

Později zařazené obecné příspěvky by mohly efektivně reagovat na přínosy dílčích vystoupení.

Ještě si dovoluji několik osobnějších poznámek „pod čarou“.

Projekt opravy památky, který neobsahuje též projekt průzkumů – ať už předběžných, nebo v průběhu opravy –, nelze považovat za kompletní. Je to podstatné proto, že jediné tímto způsobem lze systémově prosazovat, aby se např. v harmonogramu prací počítalo s časovými lhůtami na provedení průzkumů, a rovněž, aby k zajištění průzkumů byly vyčleněny příslušné finanční prostředky a odborné kapacity. Předložení příslušné průzkumové dokumentace se musí prosazovat jako podmínka kolaudace opravy.

Je vysoce nepravděpodobné, že by se podařilo do památkového zákona zapracovat povinnost vlastníka památky strpět v průběhu opravy záchranný stavebně-archeolo-

gický výzkum či OPD. Přesto je třeba i takovou záchrannou dokumentaci považovat za součást etiky ve vztahu k historickému odkazu památek, a to jak pro památkáře, tak pro investora, projektanta, stavební firmu.

Řada přednášejících přikládala velký význam koordinaci výzkumných metod. Památkáři to nepopírali, přesto však nelze přehlédnout, že v praxi nedostatečně vyžadují komplexní přístup k průzkumům. Zřejmě považují za vhodnější, když mohou potřebnou syntézu operativně vypracovat sami.

Informací z průzkumů stále přibývá, avšak nijak zřetelně se neprojevuje snaha o potřebné následné zpřesňování a usnadňování užití výsledků. Účinně tomu může přispět vyrovnávání podoby dat a zpřístupňování jejich evidence alespoň v podobě seznamů archivovaných dokumentů. Vyhledávání starší dokumentace by nemělo zabírat čas potřebný k analýze objektů v terénu. K přehlednosti dat by měla přispívat určitá základní jednotnost jejich uspořádání a promyšlené grafické vybavení. Vnitřní strukturovanost dat usnadní jejich využívání již nyní v praxi památkové péče a současně urychlí případný převod dat do elektronické podoby.

Hospodárnost plánované akce není charakterizována jen spotřebovanými finančními prostředky a vynaloženým časem. Je třeba optimalizovat stupeň podrobnosti terénní akce i přehlednost – a tím „výtečnost“ – elaborátu.

Soupisy prvků, jež byly zdůrazněny v několika příspěvcích, mají i ten význam, že umožní různým lidem při různých příležitostech vytvářet vzájemně propojitelné výsledky (využitelné pro typologické srovnávací studium atd.).

Měly by se alespoň v základním přístupu sjednotit i postupy značení součástí staveb, podlaží, místností či prvků tak, aby uživatel elaborátů nemusel vždy nejprve studovat logiku systému, který uživatel pro zpracování zvolil.

JAN SOMMER

PROGRAM KONFERENCE (31. 5. – 3. 6. 2005)

Úvodní referáty

Petr Macek: Zamyšlení nad současným stavem průzkumů a dokumentace

Vladislav Razím: Ke stavu a smyslu dokumentování památek

Milena Hauserová: Stavební dílo a jeho poznávání v proměně času

František Kašíčka: Počátky organizovaného SHP v tehdejší SÚRPMO

Jiří Varhaník: Pojem dokumentace v platných předpisech a památková péče

Obecné otázky dokumentace památek

Vít Jesenský: Průzkum a dokumentace v památkové péči – vymezení a kontext

Jan Sommer: Otázky sjednocování formy a správy dat o památkách

Zuzana Syrová – Jiří Syrový: GIS pro SHP

Lumír Tejmar: O některých zkušenostech z provádění průzkumových prací a jejich dokumentování v působnosti Bavorského zemského úřadu pro památkovou péči

Eva Vyletová: Průzkum a dokumentace ve vazbě na praktickou památkovou péči

Operativní průzkum a dokumentace

Vladislav Razím: Představení projektu vědy a výzkumu NPÚ operativní dokumentace památek

Vít Jesenský: Operativní průzkum a dokumentace nemovitých památek v památkové péči

Martin Šerák: Databáze drobných nálezů

Referáty o Poděbradech

Jan Pešta: Stručný přehled architektonického a urbanistického vývoje Poděbrad

Karel Kibic: O poděbradském zámku

Petr Vácha: Nedostatečná dokumentace bořených a přestavovaných domů historického jádra v Poděbradech

Specializované metody a jejich spolupráce

Jiří Bláha: Metodika specializovaného stavebněhistorického průzkumu krovů

Zdeněk Dragoun: Ke vztahu archeologických výzkumů a stavebněhistorických průzkumů

Martin Ebel: Dokumentace staveb v minulosti

Jindřich Hodač: 3 × 3 pravidla pro jednoduchou fotogrammetrickou dokumentaci architektury

Jindřich Hodač – Kateřina Vojtová: Využití laserového skenování při dokumentaci Karlova mostu v Praze

Patrick Hoffsummer: Le projet européen "Roof", objectifs et méthodes (Evropský projekt výzkumu zastřešení historických objektů – možnosti různých metodologických přístupů [oživení projektu Kultura 2000 proponované na konferenci v Lutychu v lednu 2005])

David Houbrechts: Le logis en pan-de-bois. Liège et dans les villes du bassin de la Meuse moyenne (1450–1650): approches archéologique et dendrochronologique (Archeologický stavebněhistorický a dendrochronologický výzkum hrázděných konstrukcí v Lutychu a okolí)

Andrej Janega: Možnosti výskumu sekundárnej pôrovitosti – priamej príčiny degradácie historických objektov

Artur Kwaśniewski: Metodologiczne znaczenie kontekstu historycznego w badaniach architektury rezydencjonalnej; Doświadczenia z prac nad „Encyklopedią rezydencji Śląska“

Josef Kyncl – Tomáš Kyncl: Možnosti interpretace dat získaných při dendrochronologickém průzkumu dřevěných konstrukcí

Zdeněk Neustupný – Ladislav Holík: Možnosti datování architektury pomocí archeolog. metod

Petr Macek: Výtvarné a technické v architektuře

Michael Rykl: Poznámky a postřehy z různého způsobu záznamu nálezových situací a jejich vyhodnocení

Martin Šerák: Využití archivní dokumentace v péči o památkově chráněná území

František R. Václavík – Jaroslav Lesák: Termovize jako ne-destruktivní metoda stavebněhistorického průzkumu

Jan Válek: Aplikace diagnostických metod průzkumu historického zdiva na zámku Veltrusy

Vladislava Valchářová: Firemní grafika v procesu poznávání historických průmyslových areálů

Marina Döring-Williams: Innovative Meß- und Aufnahme-techniken in der Bauforschung anhand ausgewählter Beispiele

Hanna Liebich: Der Stephansdom zu Wien – von der Punkt-wolke zum CAD-Modell

Franz Zehetner: Der Stephansdom zu Wien – Probleme der Baudokumentation bei Restaurierungsmaßnahmen

Průzkumy památek a jejich souborů

Jindřich Hodač: Měřická dokumentace zámeckého barokního divadla v Českém Krumlově – průběh a výsledky projektu

Alfréd Schubert: Zkušenosti z dokumentace historických oken

Jan Žižka: K metodice výzkumu zemědělského dědictví

Jiří Bloch: Hloubkové SHP v Českém Krumlově

Małgorzata Chorowska: Doświadczenia metodologiczne w badaniach nad kamienicą, parcelą i planem średniowiecznej Świdnicy

Petr Vorlík: Registr průmyslového dědictví – databáze objektů a autorů

Jan Beránek: Zámek Lochovice, okres Beroun

Kateřina Kroulíková – David Otáhal: Soupis umělecko-řemeslných prvků na hlavním nádraží v Praze

Jan Sommer: Dílčí výsledky probíhajících průzkumů románského kostela v Zábři nad Labem

Jan Veselý: Amalín čp. 31 – dokumentace v průběhu likvidace památky

Exkurze:

Sedlec u Kutné Hory (bývalý klášter cisterciáků), Kutná Hora, Jakub (kostel sv. Jakuba), Žehušice (zámek)